

**RUSYA FEDERASYONUNDA ZORUNLU
ETİKETLEME UYGULAMASINA
İLİŞKİN BİLGİ NOTU**

(22.04.2024)

**Moskova Büyükelçiliği
Ticaret Müşavirliği**

İÇİNDEKİLER

- 1) Genel Bilgiler
- 2) Zorunlu Etiketleme Uygulamasına Tabi Ürün Grupları
- 3) Pilot Projesi Tamamlanmış Olup Zorunlu Etiketleme Uygulaması Henüz Başlamayan Ürünler
- 4) Pilot Projesi Devam Eden Ürünler
- 5) EK-1 GTIP ve OKPD-2 Kodları
- 6) EK-2 Tekstil ve Hazır Giyim Sektöründe Zorunlu Etiketleme Uygulaması Kapsamının Genişletilmesine İlişkin Bilgiler

GENEL BİLGİLER

Rusya Federasyonu (RF)'nda kayıt dışılığın azaltılması ve tüketici refahı da gözetilerek eşit rekabet koşullarının tesisinin sağlanması amacıyla dijital ekonomiye geçişin bir parçası olarak; tüm ithal ürünlerin, "QR" kodlarıyla etiketlenerek ülkeye girişinden nihai tüketiciye ulaşıncaya kadarki sürecinin izlenebilmesi amacıyla "Birleşik Ürün Etiketleme ve Takip Sistemi" ihdas edilmiştir. Söz konusu ürünlerin transit ticareti ve geçici ithalatı ise kapsam dışında tutulmaktadır. Anılan sistem sayesinde, tüketicilerin bir mobil uygulama aracılığıyla, üreticinin adı, üretim yeri, üretim veya satış tarihi ile saati, son kullanma tarihi, ürün numarası, parti numarası gibi bilgilere erişimi mümkün hale gelmiş, bu yolla ürünün arz zincirine ilişkin şeffaflık sağlanarak sahteciliğin önlenmesi amaçlanmıştır.

Anılan sistemin koordinatör kurumu, "Sanayi ve Ticaret Bakanlığı"; sistemin oluşturulması, uygulanması ve işletilmesinden sorumlu kurum (kodların üretimi ve dağıtımı), "Geliştirme ve Teknoloji Perspektifleri Merkezi Başkanlığı" (CRPT); sistemin işleyişinin kontrolünden sorumlu kurum, "Dijital Gelişim, Haberleşme ve Kitleli İletişim Bakanlığı"; düzenleyici kurum ise "Maliye Bakanlığı" olarak belirlenmiştir.

Söz konusu etikette, 14 Haneli ürün kodu, 13 haneli ürün için özelleştirilmiş seri numarası, tüketim ve üretim tarihleri ile dört haneli teyit kodu bulunmaktadır. Hazırlanan etiket tüketiciler tarafından akıllı telefonlarda uygulamalar aracılığıyla okutturularak ürünün bilgilerine erişilebilmektedir.

Sisteme işletmeler tarafından kaydolunması için Dijital Gelişim, Haberleşme ve Kitleli İletişim Bakanlığı tarafından akredite edilen merkezlerden temin edilen e-imzalar ile ilgili yazılımın indirilmesi ve <https://markirovka.crpt.ru/register> bağlantı adresinden kayıt işleminin gerçekleştirilmesi gerekmektedir.

Zorunlu etiketleme uygulamasına tabi ürünlerin etiketlenmeden satışa sunulması durumunda ürün cinsi ve ihlali gerçekleştirenin gerçek ya da tüzel kişi olmasına bağlı olarak para cezası, müsadere, hapis cezası gibi müeyyideler uygulanmaktadır.

Ürünlerin zorunlu tanımlamasını içeren etiketleme işleminin, eşyanın gümrüklenmesi öncesinde tercihen üretim tesislerinde veya Rusya'da, gümrükleme işleminden önce depolarda tamamlanması gerekmektedir. Etiketlemede sorumluluk ithalatçıya ait olup, etiket veya barkod bilgilerinin üreticilere ithalatçılar tarafından ulaştırılması gerekmektedir. Diğer taraftan, Rus yetkililerce; sektörün uyum süreci, stok durumu ve Rus yetkili kurumlarının sisteme dahil olma süreçlerinde görülen sıkıntılar sebebiyle ürün bazında ilave geçiş sürecinin resmi olarak uygulanabileceği belirtilse de; etiketleme uygulamasına son tarih beklenmeden ivedilikle geçilmesinin, özellikle sevkiyat bazında yaşanacak sorunların çözümü ve iş sürecine ilişkin elde edilecek tecrübe açısından öncelik arz ettiği değerlendirilmektedir.

Bahse konu etiketlerde, malın adı, menşei, net ağırlığı, malın terkihi, üretim yılı, raf ömrü, besleyici değeri, kullanım koşulları gibi bilgilerin Rusça olarak yer alması gerekmektedir. Söz konusu etikete sahip olmayan malların satışı ise mümkün bulunmamaktadır. Söz konusu şartlar her bir mal için GOSSTANDART'tan temin edilebilmektedir.

Ülkemizin RF'ye ihracatında önemli yer tutan muhtelif ürünlerde etiketleme sistemi uygulanmaya başlanmış ya da sistemin uygulanmasına yönelik süreç devam etmektedir. Ürün bazında etiketleme süreçlerine ilişkin bilgilere aşağıda yer verilmiştir.

ZORUNLU ETİKETLEME UYGULAMASINA TABİ ÜRÜN GRUPLARI

➤ **Kürk manto:**

- 12 Ağustos 2016 tarihinde kürk manto ürününde pilot uygulamaya başlanılmış olup üretici ve ithalatçıların bu tarihe kadar sisteme dahil olması zorunlu tutulmuş, bu tarihten sonra etiketsiz ürünlerin dolaşımı yasaklanmıştır.
- 1 Haziran 2019 tarihinden itibaren anılan ürün grubu etiketleme sistemine dahil olmuştur.
- 1 Eylül 2022 tarihine kadar üreticiler, ithalatçılar, toptan ve perakende satıcıların etiketleme ile ilgili bilgileri sunmak için kullandıkları sistemde 6 Nisan 2022 tarih ve 600 sayılı Hükümet Kararnamesi ile getirilen değişikliğe uyum sağlamaları gerekmektedir.

➤ **Aykkabı:**

- 1 Haziran 2018 – 30 Haziran 2019 tarihleri arasında ayakkabı ürünlerinin etiketlenmesine yönelik pilot uygulama yapılmıştır.
- 1 Temmuz 2020 yılında anılan ürün grubunda zorunlu etiketleme başlamıştır.
- 1 Haziran 2021 tarihine kadar, ayakkabı bakiyelerinin işaretlenmesine yönelik uygulama uzatılmıştır.
- 15 Haziran 2021 tarihine kadar bakiyelerin dolaşımına izin verilmiştir.
- 1 Ocak 2022 tarihine kadar üreticiler, ithalatçılar, toptan ve perakende satıcılar etiketli ürünlerin sevkiyat ve satış süreçlerinde elektronik doküman yönetim sistemini kullanmak zorundadır.
- 1 Nisan 2023'e kadar kısaltılmış özellik bileşimine göre tanımlanan ayakkabı ürünlerinin yeniden etiketlenmesi gerekmekte olup daha önceki etiketlerin iptali zorunlu hale gelmiş olup yeniden etiketlenmeyen ürünlerin dolaşımı bu tarihten itibaren yasaklanmıştır.

➤ **Tütün:**

- 15 Ocak 2018 – 28 Şubat 2019 tarihleri arasında tütün ürünlerinin etiketlenmesine yönelik deneme süreci yürütülmüştür.
- 1 Mart 2019 tarihinde anılan ürün grubu etiketleme sistemine dahil olmuştur.
- 1 Temmuz 2019'dan itibaren her bir sigara paketinin etiketlenmesi uygulaması başlamış, etiketsiz ürünlerin üretimi ya da ithalatı yasaklanmıştır.
- 1 Temmuz 2020'den itibaren etiketsiz ürünün dolaşımı yasaklanmıştır.
- 1 Temmuz 2020'den itibaren alternatif tütün ürünlerinin etiketlenmesi uygulaması başlamış, etiketsiz ürünlerin üretimi ya da ithalatı yasaklanmıştır.
- 11 Ocak 2021 tarihinden itibaren, nikotin içeren ürünlerin 28 Şubat 2022 tarihine kadar etiketlenmesine yönelik pilot uygulama işlemleri yürütülmüştür.
- 30 Haziran 2021'e kadar alternatif tütün ürünleri arz zincirindeki herkesin stoktaki ürünlerini etiketlemesi zorunlu hale getirilmiştir.
- 1 Temmuz 2021 tarihinden itibaren alternatif tütün ürünlerinin dolaşımı yasaklanmıştır.
- 15 Şubat 2022 tarihinde nikotin içeren sıvıların ve elektronik nikotin dağıtım sistemlerinin etiketlenmesine yönelik pilot uygulama başlamıştır.
- 1 Mart 2022'den itibaren nikotin içeren ürünlerin dolaşımında yer alan üreticiler, ithalatçılar, toptan ve perakende satıcıların etiketleme sistemine kayıt olmaları zorunlu hale gelmiştir.

- 15 Mart 2022'den itibaren nikotin içeren ürünlerin (ısıtılarak tüketilen tütün (tütün ürünleri) ve tütün içermeyen nargile içim karışımları) üretici ve ithalatçılarının bu tarihe kadar sisteme kayıt olmaları ve ürünlerini katalogda tanımlamaları gerekmektedir.
- 15 Aralık 2022'den itibaren nikotin içeren sıvılar ve elektronik nikotin dağıtım sistemlerinin üreticileri, ithalatçıları ve perakende satıcılarının etiketleme sistemine kayıt için başvuru yapmaları zorunlu hale gelmiştir.
- 25 Aralık 2022'den itibaren nikotin içeren sıvılar ve elektronik nikotin dağıtım sistemlerinin üreticileri ve ithalatçıların sisteme kayıt olmaları ve ürünlerini katalogda göstermeleri zorunlu hale gelmiştir.
- 1 Mart 2023'ten itibaren nikotin içeren sıvıların ve elektronik nikotin dağıtım sistemlerinin toptan satış zincirinde yer alanların etiketleme sistemine kayıt için başvuruda bulunmaları zorunlu hale gelmiştir.
- 1 Nisan 2023'ten itibaren nikotin içeren sıvıların ve elektronik nikotin dağıtım sistemlerinin toptan ve perakende satış zincirinde yer alanların etiketli ürünlerin satışına ilişkin bilgileri izleme sistemine aktarmaya başlaması gerekmektedir.
- 1 Ekim 2023'ten itibaren, ısıtılarak tüketime yönelik tütün (tütün ürünleri) ve tütün içermeyen etiketsiz nargile içim karışımlarının etiketsiz dolaşımı yasaklanmıştır.
- 1 Aralık 2023'ten itibaren nikotin içeren sıvıların ve elektronik nikotin dağıtım sistemlerinin etiketsiz dolaşımı yasaklanmıştır.

➤ **İlaç:**

- 1 Temmuz 2019 tarihinden itibaren yüksek maliyetli nosolojiler listesinde yer alan ilaçları satan üreticiler, distribütörler, eczaneler ve tıbbi kurumların etiketleme sistemine kayıt işlemleri başlamıştır.
- 1 Ekim 2019 tarihinde yüksek maliyetli nosolojiler listesinde yer alan ilaçlar için etiketleme zorunlu hale gelmiştir.
- 1 Temmuz 2020 tarihinden itibaren tıbbi kullanıma konu tüm ilaçların etiketlenmesi zorunlu kılınmıştır.

➤ **Tekstil ve hazır giyim (hafif sanayi) ürünleri:**

- 1 Ocak 2021 tarihinde hafif sanayi ürünlerinin etiketlenmesi zorunlu hale gelmiştir.
- 1 Şubat 2021 tarihinde 1 Ocak 2021 tarihinden önce satılmayan ve stokta bulunan ürünlerin etiketlenmesi zorunlu hale gelmiştir.
- 1 Ocak 2022 tarihinden itibaren üreticilerin, ithalatçıların, toptan ve perakende satıcıların etiketli ürünlerin nakliye ve kabulü süreçlerine ilişkin elektronik doküman yönetimini kullanması zorunlu hale gelmiştir.
- 1 Nisan 2024 tarihinden itibaren, RF Hükümetinin 13 Kasım 2023 tarih ve 1899 sayılı Kararnamesine göre zorunlu etiketlemeye tabi ürünlerin listesi genişletilmiş olup ürün listesi EK-2'de yer almaktadır.

➤ **Süt ve süt ürünleri:**

- 20 Ocak 2021 tarihinde süt ve süt ürünlerinde gönüllü etiketleme uygulaması başlamıştır.
- 1 Haziran 2021 tarihinde peynir ve dondurma (süt yağı ve/veya süt proteini içermeyenler hariç) ürünlerinde etiketleme zorunlu hale getirilmiştir.
- 1 Eylül 2021 tarihinde raf ömrü 40 günden daha fazla olan ürünler için etiketleme zorunlu hale getirilmiştir.

- 1 Aralık 2021 tarihinde raf ömrü 40 günün altında olan ürünler için etiketleme zorunlu hale getirilmiştir.
- 1 Eylül 2022'den itibaren etiketlemeye tabi tüm ürünlerin perakende satışlarında etiketleme sistemine bilgi aktarılması zorunlu hale gelmiştir.
- 1 Aralık 2023 tarihinden itibaren çiftçiler için de etiketleme zorunlu hale gelmiştir.

➤ **Parfümeri Ürünleri**

- 31 Mart 2020 tarihinden itibaren üretici, ithalatçı, toptan ve perakende satıcıların etiketleme sistemine kayıt olma zorunluluğu getirilmiştir.
- 1 Ekim 2020 tarihinden itibaren parfümeri ürünlerinde etiketleme zorunlu hale getirilmiştir.
- 31 Ekim 2021 tarihine kadar, 1 Ekim 2020 tarihinden önce Rusya Federasyonu topraklarında üretilen veya ithal edilen ürün bakiyelerinin etiketlenmesine, söz konusu ürünlerin bilgi sistemine kaydı ve bilgi izleme sistemine girilmesi koşuluyla izin verilmiştir.
- 1 Ocak 2022 tarihinden itibaren üreticiler, ithalatçılar, toptan ve perakende satıcıların etiketli ürünlerin sevkiyat ve kabul süreçlerinde elektronik belge yönetimini kullanması zorunlu hale gelmiştir.
- 1 Ekim 2022 tarihinden itibaren, ithal parfümeri ürün setlerinin etiketlenmesi zorunlu hale gelmiştir.

➤ **Fotoğraf makinesi ve flaş:**

- 29 Eylül 2020 tarihinden itibaren üretici, ithalatçı, toptan ve perakende satıcıların etiketleme sistemine kayıt olma zorunluluğu getirilmiştir.
- 1 Ekim 2020 tarihinden itibaren etiketlenmeyen fotoğraf makinesi ve flaşlar için etiketleme zorunluluğu getirilmiştir. Fotoğraf ürünleri üretici ve ithalatçılarının bu tarihe kadar sisteme kayıt olmaları ve ürünlerini katalogda tanıtılmaları gerekmektedir.
- 1 Aralık 2020 tarihine kadar arz zincirinde yer alan her kesimin 1 Ekim 2020'den önce satılmayan stoktaki ürünlerini etiketlemeleri gerekmektedir.
- 1 Eylül 2021 tarihinden itibaren ithal edilen setlerin etiketlenmesi zorunlu hale gelmiştir.
- 1 Ocak 2022 tarihinden itibaren üreticiler, ithalatçılar, toptan ve perakende satıcıların etiketli ürünlerin sevkiyat ve kabul süreçlerinde elektronik belge yönetimini kullanması zorunlu hale gelmiştir.
- 1 Mart 2022 tarihinde 31.12.2019 tarih ve 1953 sayılı Kararname ile "set" ibaresi için istisna getirilmiştir.
- 1 Ekim 2022 tarihinden itibaren ithal edilen fotoğraf ürün setleri için etiketleme zorunlu hale gelmiştir.

➤ **Lastik:**

- 1 Kasım 2020 tarihinden itibaren, etiketsiz ürünün üretim ve ithalatına yasak getirilmiştir.
- 15 Aralık 2020 tarihinden itibaren etiketsiz ürünün satış ve dolaşımına yasak getirilmiştir.
- 1 Mart 2021 tarihinden itibaren lastik ürünlerinde satışla ilgili tüm bilgilerin Dürüst İşaret (Честный Знак) sistemine girilmesi zorunlu hale getirilmiştir.
- 1 Ocak 2022 tarihinden itibaren bu işlemlerin elektronik dokümantasyon sistemi üzerinden yapılması zorunlu hale gelmiştir.

➤ **Şişe su:**

- 1 Nisan 2020 – 1 Haziran 2021 tarihleri arasında zorunlu etiketlemeye ilişkin pilot uygulama süreci yürütülmüştür.
- 1 Eylül 2021 tarihinde üretici, ithalatçı, toptan ve perakende satıcıların sisteme kayıt işlemlerine başlanılmıştır.
- 1 Aralık 2021 tarihinde maden suları için zorunlu etiketleme uygulaması başlamıştır.
- 1 Mart 2022 tarihinde içme suları etiketleme sistemine dahil olmuştur.
- 1 Mart 2023 tarihinden itibaren otel, restoran ve kafeler ile eğitim kurumları ve anaokullarında servis edilen şişelenmiş içme suyu için etiketleme zorunlu hale getirilmiştir.
- 1 Eylül 2023 tarihinden itibaren ambalajlı bebek suyu zorunlu etiketleme sistemine dahil olmuştur.

➤ **Bira ve düşük alkollü içecekler:**

- 1 Nisan 2021-28 Şubat 2023 tarihleri arasında zorunlu etiketlemeye ilişkin pilot uygulama süreci yürütülmüştür.
- 1 Mart 2023'te zorunlu kayıt uygulaması başlamıştır.
- 1 Nisan 2023 tarihinden itibaren fıçı bira ve düşük alkollü ürünlerde zorunlu etiketleme süreci başlamıştır.
- 1 Ekim 2023 tarihinde cam ve polimer ambalajlı bira ve düşük alkollü ürünlerde zorunlu etiketleme süreci başlamıştır.
- 15 Ocak 2024 tarihinden itibaren alüminyum kutularda ve diğer ambalajlarda sunulan bira ve düşük alkollü ürünlerde zorunlu etiketleme süreci başlamıştır.
- 1 Nisan 2024 tarihinden itibaren etiketsiz fıçı bira ve düşük alkollü ürünlerin satışı yasaklanmıştır.
- 1 Haziran 2024 tarihinde, perakende olarak ambalajlı bira ve düşük alkollü içecekler satan mağazaların ve diğer işletmelerin satış verilerini etiketleme sistemine iletme zorunluluğu başlayacaktır.
- 15 Ocak 2025 tarihinde perakende olarak ambalajlı bira ve düşük alkollü içeceklerin arz zincirinde bulunan tüm katılımcılar, etiketli malların dolaşımdan çekilmesine ilişkin verileri sunmakla yükümlü olacaktır.

➤ **Alkolsüz içecekler:**

- 1 Eylül 2023 tarihinde, üretici ve ithalatçıların sisteme kayıt işlemlerine başlanılmıştır.
- 1 Aralık 2023 tarihinden itibaren meyve suları, nektarlar, meyveli içecekler ve bitkisel bazlı (cam ve polimer ambalajlarda ambalajlanan) içecekler dışında her türlü alkolsüz içecek üreticisi ve ithalatçıların sisteme kayıt olmaları ve ürünlerini tanımlamaları gerekmektedir. (1. Etap)
- 1 Mart 2024 tarihinden itibaren meyve suları, nektarlar, meyveli içecekler ve bitkisel bazlı (alüminyum ve polimer kutularda ambalajlanan) içecekler dışında her türlü alkolsüz içecek üreticisi ve ithalatçıların sisteme kayıt olmaları ve ürünlerini tanımlamaları zorunlu kılınmıştır. (2. Etap)
- 1 Haziran 2024 tarihinden itibaren meyve suları, nektarlar, meyveli içecekler ve bitkisel bazlı (fıçılarda, Tetra Pak'ta ve diğer ambalaj türlerinde ambalajlanan) içecekler dahil her türlü alkolsüz içecek üreticisi ve ithalatçıların sisteme kayıt olmaları ve ürünlerini tanımlamaları gerekmektedir. (3. Etap)
- 5 Kasım 2024 tarihinden itibaren meyve suları, nektarlar, meyveli içecekler ve bitkisel bazlı (cam ve polimer ambalajlar ile alüminyum ve polimer kutularda ambalajlanan)

içecekler dışında her türlü alkolsüz içecek üreticisi, ithalatçısı, toptan ve perakende satıcısının etiketli ürünlerin satışında kasada kodların taranmasını ve satış bilgilerinin online kasalar kullanılarak etiketleme sistemine aktarılmasını sağlamak zorundadır.

- 1 Mart 2025 tarihinden itibaren meyve suları, nektarlar, meyveli içecekler ve bitkisel bazlı (cam ve polimer ambalajlarda, alüminyum ve polimer kutularda ve fiılarda bulunan) içecekler dahil her türlü alkolsüz içecek üreticisi, ithalatçısı, toptan ve perakende satıcısının etiketli ürünlerin satışında kasada kodların taranmasını ve satış bilgilerinin online kasalar kullanılarak etiketleme sistemine aktarılmasını sağlamak zorundadır.
- 5 Mart 2024-28 şubat 2026 tarihleri arasında dolaşımda olan ve dolaşımdan çekilen tüm alkolsüz ürünlerin arz zincirindekiler tarafından bildirilmesi zorunlu olacaktır.
- 1 Mart 2026 tarihinden itibaren üretici, ithalatçı, toptan ve perakende satıcılarının etiketli ürünlerin sevkiyat ve kabul süreçlerinde elektronik belge yönetimini kullanması ve etiketlenen malların her birimine ilişkin bilgilerin sisteme aktarılması zorunlu olacaktır.

➤ **Tıbbi cihazlar:**

- 15 şubat 2022 tarihinden 31 Ağustos 2023'e kadar belirli tür tıbbi cihazların etiketleme ve izleme sürecine ilişkin pilot uygulama yapılmıştır.
- 1 Eylül 2023'ten itibaren üreticilerin, ithalatçıların, sağlık alanında ve sosyal alanda ve tıbbi hizmetlerin sunumunda faaliyet gösteren kuruluşların, belirli türdeki tıbbi ürünlerin dolaşımını yapan toptan ve perakende ticaret kuruluşlarının etiketleme sistemine kayıt olmaları ve ürünlerini tanımlamaları zorunludur.
- 1 Ekim 2023 tarihine kadar dezenfektan, hava temizleyici ((iç mekan havasını filtrelemek ve arıtmak için kullanılan ekipman, bakteri yok edici üniteler ve devridaim cihazları dahil), ortopedik ayakkabılar ve ortopedik ayakkabılar için düzeltme elemanları (tabanlıklar, yarım tabanlıklar dahil) etiketleme sistemine kaydolmaları ve ürünlerini katalogda tanımlamaları gerekmektedir.
- 1 Mart 2024 tarihinden itibaren, işitme cihazı (parça ve aksesuarları hariç), koroner stentler, bilgisayarlı tomografiler ile idrar kaçırma için kullanılan sıhhi ve hijyenik ürünlerin üreticileri ve ithalatçıların etiketleme sistemine dahil olması ve ürünlerini katalogda tanımlaması zorunlu kılınmıştır.
- 1 Eylül 2024 tarihinden itibaren üreticilerin, ithalatçıların, sağlık alanında faaliyet gösteren kuruluşların, sosyal ve tıbbi hizmetlerin sunumunda faaliyet gösteren kuruluşların, toptan ve perakende ticaret yapanların, ürünlerin dolaşımdan bireysel olarak çekilmesine ilişkin etiketleme sistemine bilgi göndermeleri gerekmektedir.
- 1 Eylül 2025 tarihinden itibaren üreticilerin, ithalatçıların, sağlık alanında faaliyet gösteren kuruluşların, sosyal ve tıbbi hizmetlerin sunumunda faaliyet gösteren kuruluşların, toptan ve perakende ticaret yapanların, etiketli ürünlerin sevkiyat ve kabul süreçlerinde elektronik belge yönetimini kullanmaları ve etiketlenen ürünlerin her birimine ilişkin bilgilerin sisteme aktarılması zorunlu hale gelecektir.

➤ **Biyolojik olarak aktif gıda takviyeleri:**

- 1 Mayıs 2021-28 şubat 2023 tarihleri arasında zorunlu etiketlemeye ilişkin pilot proje yürütülmüştür.
- 1 Eylül 2023 tarihinden itibaren biyolojik olarak aktif gıda takviyesi üreticileri, ithalatçıları, distribütörleri, toptan ve perakende satıcıları, elektronik ticaret kuruluşları ve platformları ile eczaneler ve eczane zincirlerinin sisteme kayıt olmaları zorunlu hale gelmiştir.
- 1 Ekim 2023 tarihinden itibaren biyolojik olarak aktif katkı maddelerinin etiketlenmesi zorunlu hale gelmiştir.
- 1 Kasım 2023 tarihinden itibaren ithal ürünlerde etiketleme zorunlu hale gelmiştir.

- 1 Mart 2024 tarihinden itibaren biyolojik olarak aktif gıda takviyesi üreticileri, ithalatçıları, distribütörleri, toptan ve perakende satıcıları, elektronik ticaret kuruluşları ve platformları ile eczaneler ve eczane zincirlerinin ürünlerin bireysel olarak geri çekilmesine ilişkin bilgileri sisteme göndermeleri gerekmektedir.
- 1 Mayıs 2024 tarihinden itibaren biyolojik olarak aktif gıda takviyelerinin arz zincirinde yer alan tüm katılımcıların bilgileri iletmesi, elektronik belge yönetimini uygulaması ve yapılandırması gerekmektedir.
- 1 Eylül 2025 tarihinden itibaren biyolojik olarak aktif gıda takviyesi üreticileri, ithalatçıları, distribütörleri, toptan ve perakende satıcıları, elektronik ticaret kuruluşları ve platformları ile eczaneler ve eczane zincirlerinin etiketli ürünlerin sevkiyat ve kabul süreçlerinde elektronik belge yönetimini kullanmak zorunda olacaktır.

➤ **Deriye temas eden dezenfektanlar (Antiseptikler):**

- 1 Ağustos 2021-28 Şubat 2023 tarihleri arasında pilot proje yürütülmüştür.
- 1 Eylül 2023 tarihinden dezenfektanların dolaşımında yer alan üretici, ithalatçı, toptan ve perakende satıcıların sisteme kayıt olmaları zorunlu hale gelmiştir.
- 1 Ekim 2023 tarihinden itibaren dezenfektanların etiketlenmesi zorunlu hale gelmiştir.
- 1 Mart 2024 tarihinden itibaren dezenfektan üreticileri, ithalatçıları, toptan ve perakende satıcılarının ürünlerin bireysel olarak geri çekilmesine ilişkin bilgileri sisteme göndermeleri gerekmektedir.
- 1 Mayıs 2024 tarihinden itibaren dezenfektan üreticileri, ithalatçıları, distribütörleri, toptan ve perakende satıcılarının ürünlerin sevkiyat ve kabul süreçlerinde elektronik belge yönetimini kullanmaları zorunludur.
- 1 Eylül 2025 tarihinden itibaren dezenfektan üreticileri, ithalatçıları, distribütörleri, toptan ve perakende satıcılarının etiketli ürünlerin sevkiyat ve kabul süreçlerinde elektronik belge yönetimini kullanmaları ve her birim etiketli ürüne ilişkin bilgileri sisteme aktarması gerekmektedir.

➤ **Tekerlekli sandalye:**

- 1 Eylül 2019-1 Haziran 2021 tarihleri arasında pilot proje yürütülmüştür.
- 1 Eylül 2023 tarihinden itibaren tekerlekli sandalyelerin dolaşımında yer alan üretici, ithalatçı, toptan ve perakende satıcıların sisteme kayıt olmaları zorunlu hale gelmiştir.
- 1 Ekim 2023 tarihinden itibaren tekerlekli sandalyelerin etiketlenmesi zorunlu hale gelmiştir.
- 1 Ekim 2023-1 Eylül 2024 tarihleri arasında dolaşımdaki tekerlekli sandalye bakiyelerinin etiketlenmesi zorunludur.
- 1 Kasım 2023 tarihine kadar, tekerlekli sandalye dolaşımında yer alan ithalatçıların sisteme kaydolmaları, mallarını katalogda tanımlamaları, mal beyanlarında tüketici ambalajı markalama kodunu ve grup ambalajlama birimlerinin kodunu belirtmeleri, mal beyanında yer almaları ile ilgili bilgileri sunmaları gerekmektedir. Bu tarihten itibaren etiketsiz ürünlerin ithalatı yasaklanmıştır.
- 1 Eylül 2024 tarihinden itibaren üreticiler, ithalatçılar, distribütörler, toptan ve perakende ticaret kuruluşları etiketli ürünlerin sevkiyat ve kabul süreçlerinde elektronik belge yönetimini kullanmak zorunda olacak, etiketlenen ürünlerin her birimine ilişkin bilgilerin sisteme aktarılması gerekecektir. Tekerlekli sandalye arz zincirinde yer alan üretici, ithalatçı, distribütör, toptan ve perakende ticaret kuruluşlarının, ürünlerin dolaşımdan bireysel olarak çekilmesine ilişkin bilgileri sisteme göndermeleri bu tarihten itibaren zorunlu olacaktır.

➤ **Mersin Balığı ve Somon Havyarı:**

- 15 Nisan 2023-31 Mart 2024 tarihleri arasında pilot proje yürütülmüştür.
- 1 Nisan 2024 tarihinde üretici ve ithalatçıların sisteme kayıt süreci başlamıştır.
- 1 Mayıs 2024 tarihinden itibaren üretici ve ithalatçıların sisteme kayıt olmaları ve ürünlerini tanımlamaları zorunludur.

**PİLOT PROJESİ TAMAMLANMIŞ OLUP ZORUNLU ETİKETLEME
UYGULAMASI HENÜZ BAŞLAMAYAN ÜRÜNLER**

➤ **Bisiklet:**

- 16 Eylül 2019-31 Mayıs 2020 tarihleri arasında yürütülen pilot proje tamamlanmıştır.
- 1 Eylül 2024 tarihinden itibaren etiketleme zorunlu hale getirilecektir.

➤ **Titanyum metal ürünleri:**

- 1 Eylül 2023-31 Mart 2024 tarihleri arasında yürütülen pilot proje tamamlanmıştır.

PİLOT PROJESİ DEVAM EDEN ÜRÜNLER

➤ **Rehabilitasyon teknik araçları:**

- 15 Ekim 2023-31 Ağustos 2024 tarihleri arasında pilot proje yürütülmektedir.

➤ **Radyoelektronik ürünler:**

- 1 Aralık 2023-28 Şubat 2025 tarihleri arasında pilot proje yürütülmektedir.

➤ **Fiber optik ürünler:**

- 1 Aralık 2023-1 Aralık 2024 tarihleri arasında pilot proje yürütülmektedir.

➤ **Veterinerlikte kullanılan ilaçlar**

- 25 Aralık 2023-31 Ağustos 2024 tarihleri arasında pilot proje yürütülmektedir.

➤ **Cocuk oyuncakları:**

- 20 Aralık 2023-1 Aralık 2024 tarihleri arasında pilot proje yürütülmektedir.

➤ **Sebze yağları:**

- 25 Aralık 2023-31 Ağustos 2024 tarihleri arasında pilot proje yürütülmektedir.

- **Evcil hayvan gıdaları:**
 - 25 Aralık 2023-31 Ağustos 2024 tarihleri arasında pilot proje yürütülmektedir.

- **İlaç hammaddeleri, ilaçlar:**
 - 29 Aralık 2023-31 Aralık 2024 tarihleri arasında pilot proje yürütülmektedir.

- **Parfümeri, kozmetik ve ev kimyasalları:**
 - 15 Ocak 2024-28 Şubat 2025 tarihleri arasında pilot proje yürütülmektedir.

- **Bazı konserve yiyecek türleri:**
 - 12 Şubat 2024-31 Ağustos 2025 tarihleri arasında pilot proje yürütülmektedir.

- **Basılı ürünler:**
 - 1 Nisan 2024-31 Ağustos 2025 tarihleri arasında pilot proje yürütülmektedir.

- **Tüketici ambalajında sunulan yapı malzemeleri:**
 - 15 Mart 2024-1 Aralık 2025 tarihleri arasında pilot proje yürütülmektedir.

- **Isıtma cihazları:**
 - 1 Nisan 2024-28 Şubat 2025 tarihleri arasında pilot proje yürütülmektedir.

Tablo: Ürün Bazında Zorunlu Etiketleme Uygulaması Süreçleri

Zorunlu Etiketlemeye Tabi Ürünler	Pilot Projesi Tamamlanmış Olup Zorunlu Etiketleme Uygulaması Henüz Başlamayan Ürünler	Pilot Projesi Devam Eden Ürünler	
		Ürün Tanımı	Pilot Proje Takvimi
Kürk manto	Bisiklet		01.09.2023-31.03.2024
Ayakkabı	Titanyum metal ürünleri	Rehabilitasyon teknik araçları	15.10.2023-31.08.2024
Tütün		Radyoelektronik ürünler	01.12.2023-28.02.2025
İlaç		Fiber optik ürünler	01.12.2023-01.12.2024
Tekstil ve hazır giyim (hafif sanayi ürünleri)		Veterinerlikte kullanılan ilaçlar	25.12.2023-31.08.2024
Süt ve süt ürünleri		Çocuk oyuncakları	20.12.2023-01.12.2024
Parfümeri ürünleri		Sebze yağları	25.12.2023-31.08.2024
Fotoğraf makinesi ve flaş		Evcil hayvan gıdaları	25.12.2023-31.08.2024
Lastik		İlaç hammaddeleri, ilaçlar	29.12.2023-31.12.2024
Şişe su		Parfümeri, kozmetik ve ev kimyasalları	15.01.2024-28.02.2025
Bira ve düşük alkollü içecekler		Bazı konserve yiyecek türleri	12.02.2024-31.08.2024
Alkolsüz içecekler		Basılı ürünler	01.04.2024-31.08.2025
Tıbbi cihazlar		Tüketici ambalajında sunulan yapı malzemeleri	15.03.2024-01.12.2024
Biyolojik olarak aktif gıda takviyeleri		Isıtma cihazları	01.04.2024-28.02.2025
Deriye temas eden dezenfektanlar (antiseptikler)			
Tekerlekli sandalye			
Mersin balığı ve somon havyarı			

EK-1: GTIP ve OKPD-2 Listesi

➤ Bira ve düşük alkollü içecekler:

GTIP	OKPD Kod 2
220300	11.05.10.120
220600	11.05.10.130 11.05.10.160
2206003100 2206005100 2206008100	11.03.10.211 11.03.10.212
2206003901 2206005901 2206008901	11.03.10.210

➤ Süt ve süt ürünleri:

GTIP	OKPD Kod 2
0406	10.51
210500	10.52
0401 0402 0403 0404 0405 0406 2202999100 2202999500 2202999900	10.51 10.86.10.110 10.86.10.140 10.86.10.190
0401 0402 0403 0404 0405 0406 2202999100 2202999500 2202999900	10.51 10.86.10.110 10.86.10.140 10.86.10.190

➤ Alkolsüz içecekler:

1. Etap: 01.12.2023'ten itibaren

GTIP	OKPD Kod 2
2202100000	11.07.19.131
2202991800	11.07.19.132
2206005901	11.07.19.134
2206005909	11.07.19.135
2206008901	11.07.19.136
	11.07.19.121
	11.07.19.190
	10.86.10.233
	10.86.10.245
	10.32.22

2. Etap: 01.03.2024'ten itibaren

GTIP	OKPD Kod 2
2202100000	11.07.19.131
2202991800	11.07.19.132
2206005901	11.07.19.134
2206005909	11.07.19.135
2206008901	11.07.19.136
	11.07.19.121
	11.07.19.190
	10.86.10.233
	10.86.10.245
	10.32.22

3. Etap: 01.06.2024'ten itibaren

GTIP	OKPD Kod 2
2202100000	11.07.19.131
2202991800	11.07.19.132
2202991100	11.07.19.133
2202991500	11.07.19.134
2009 (200911 hariç),	11.07.19.135
2007	11.07.19.136
2008	10.32.23.110
2206005901	10.86.10.245
2206005909	10.32.22
2206008901	11.07.19.190
2201900000	10.32.1
	(10.32.17.140,
	10.32.19.130,
	10.32.19.140 hariç)
	10.32.21
	10.32.29.000

	10.86.10.231 10.86.10.232 10.86.10.233 10.86.10.243 10.86.10.245 10.86.10.246 10.86.10.247 10.39.22.120 11.07.19.121
--	--

➤ **Şişe su:**

GTIP	OKPD Kod 2
2201 (220110 dahil)	11.07.11.110
2201 (2201900000 dahil)	11.07.11.120 11.07.11.130 11.07.11.140 11.07.11.150
2201	10.86.10.310

➤ **İlaç:**

GTIP	OKPD Kod 2
3004 (3002, 3005 veya 3006 hariç), 3002150000	21.20.10

➤ **Tütün:**

GTIP	OKPD Kod 2
2402209000	12.00.11.130
2402209000	12.00.11.140
2403110000	12.00.11.110
2402100000	12.00.11.120
2402209000	12.00.11.150
2402201000	12.00.11.160
2403191000	12.00.19.110
2403991000	12.00.19.120 12.00.19.140 12.00.19.160
2403999008	12.00.19.100
2404110009	12.00.19.900
2404190001	12.00.19.500
2404110001	
2404120000	12.00.19.500
2404190009	12.00.19.900

Tekstil ve hazır giyim (hafif sanayi ürünleri):

GTIP	OKPD Kod 2
420310000	14.11.10
6106	14.14.13
6201	14.13.21
6202	14.13.31
6302	13.92.12 13.92.13 13.92.14

Aşağıdaki hafif sanayi ürünleri 1 Nisan 2024 tarihinden itibaren zorunlu etiketlemeye tabidir.

GTIP	OKPD Kod 2
6105	14.14.11
4304000000	13.91.19
6210 611300	14.19.32
6101	14.13.11
6102	14.13.13
6205	14.14.21
6206	14.14.23
6211200000 621132 621133 6211390000 621142 621143 621149000	14.12.30.110 14.12.30.120 14.12.30.130 14.12.30.140 14.19.22.110 14.19.22.120 14.19.22.190
6103	14.13.12
6104	14.13.14
6203	14.13.22 14.13.23 14.13.24 14.12.11 14.12.12
6204	14.12.21 14.12.22 14.13.32 14.13.33 14.13.34 14.13.35
6110	14.39.10
6112110000 6112120000 6112190000 6112200000	14.19.12.110 14.19.12.120

6214	14.19.23.120
6215	14.19.23.130

➤ **Ayakkabı:**

GTIP	OKPD Kod 2
6401	15.20.11
6402	15.20.12
6403	15.20.13
6404	15.20.14
6405	15.20.21
	15.20.29
	15.20.31
	15.20.32
	32.30.12

➤ **Kürk manto:**

GTIP
4303109010
4303109020
4303109030
4303109040
4303109050
4303109060
4303109080

➤ **Tıbbi cihazlar:**

GTIP	OKPD Kod 2	Tıbbi Cihaz Nomanklatürüne Göre Tıbbi Cihaz Kodu
8421392008	28.25.14.110	131980
8421398006	32.50.50.190	152690
8539490000		152700
9018200000		182750
		209360
		292620
		336330
		375930
9021101000	32.50.22.150	250220
	32.50.22.151	250230
	32.50.22.152	250250
	32.50.22.155	250260

	32.50.22.156 32.50.22.157	320560 343610
9021400000	26.60.14.120	113850 173110 202800 202810 204370 210000 228560 302870
9021909001	32.50.22.190 32.50.22.195	135820 155760 155800 155820 218190 273880 343410 343540
9022120000 9022130000 9022140000 9022190000	26.60.11.111 26.60.11.113 26.60.11.119	135190 142570 280730 282030
961900890	17.22.12.130	233730 233900 280360 320550 331320 331330 331830 356150 126750 233860 343580

➤ **Parfümeri Ürünleri**

GTIP	OKPD Kod 2
330300	20.42.11

➤ **Lastik:**

GTIP	OKPD Kod 2
4011100003	22.11.11
4011100009	22.11.12.110
4011201000	22.11.13.110
4011209000	22.11.14
4011400000	22.11.15.120

4011700000	
4011800000	
4011900000	

➤ **Fotoğraf makinesi ve flaş:**

GTIP	OKPD Kod 2
9006 (9006910000 ve 9006990000 hariç)	26.70.12 26.70.14 26.70.17.110 27.40.31

➤ **Biyolojik olarak aktif gıda takviyeleri:**

GTIP	OKPD Kod 2
1204009000	01.11.91.120
1208900000	01.28.20
1210209000	03.11.63
1212210000	10.13.15.193
1302199000	10.13.15.194
1504101000	10.13.15.199
1504209000	10.41.12.110
1515110000	10.41.29
1515199000	10.41.42
1515906900	10.41.59
1515908900	10.41.60
1516109000	10.42.10
1517909900	10.61.33
1602909909	10.62.13.111
1702305000	10.62.13.122
1702409000	10.62.13.130
1702609500	10.62.13.190
1702909500	10.82.22.121
1704905500	10.82.22.122
1704907100	10.82.22.190
1704908200	10.82.23.121
1806310000	10.83.12.120
180632	10.85.19
1806907000	10.89.15
1904109000	10.89.19.140
2101129201	10.89.19.210
2106108000	10.89.19.290
2106905800	11.07.19.190
2106909300	21.10.20
2106909801	21.10.51
2106909803	21.10.60.193
2106909808	21.10.60.194

2202991800	21.20.10.255
2922410000	
2922420000	
2923200000	
2923900009	
2936	
300120	
3002490001	
3002903000	
3002908000	

➤ **Deriye Temas Eden Dezenfektanları (Antiseptikler):**

GTIP	OKPD Kod 2
3304990000	20.42.15
3808948000	20.20.14.000

➤ **Tekerlekli sandalye:**

GTIP
8713100000
8713900000

OKPD Kod 2
30.92.20.000
32.50.50.190
30.99.10.190

➤ **Bisiklet:** (1 Eylül 2024 tarihinden itibaren zorunlu etiketleme uygulaması başlayacaktır.)

GTIP	OKPD Kod 2
8711	30.91.11.120
871200	30.91.20*
871491100	30.92.10
9503001009	30.92.30.110*
	32.40.31.121
	(sadece bisiklet çerçeveleri için)

➤ **Mersin balığı ve somon havyarı:** (Pilot proje devam etmektedir)

GTIP
1604310000

1604320010
0305200000

➤ **Titanyum metal ürünleri:** (Pilot proje devam etmektedir)

GTIP	OKPD Kod 2
8108200006	24.45.30.187
8108200007	24.45.30.187
8108903008	24.45.30.183
8108903008	24.45.30.184
8108903008	24.45.30.188
8108905008	24.45.30.184

➤ **Rehabilitasyon teknik araçları:** (Pilot proje devam etmektedir)

GTIP	OKPD Kod 2
6602000000	32.50.13.190
7326	32.50.22.128
9021101000	32.50.22.129
9021909009	32.50.50.171
9403	32.99.21.120
9620000009	
9021101000	32.50.23.111
9021909009	32.50.22.120
	32.50.22.123
	32.50.22.124
	32.50.22.125
	32.50.22.126
	32.50.22.129
9019109009	13.92.22.160
940421	13.92.24.141
9404299000	31.03.12.140
	32.50.50.190
3006910000	22.19.71.190
9018390000	22.29.29.190
	32.50.13.110
	32.50.13.190
	32.50.50.141
9401790009	31.09.11.190
9402900000	32.50.13.190
	32.50.22.129
	32.50.30.110

➤ **Radvoelektronik ürünler:** (Pilot proje devam etmektedir)

GTIP
8504408300
8504409100
8536490000
8536699008
8536901000
8536908500
8537109800
8539
854141000
8541420000
8541430000
8541490000
851220000
8513100000
94051100
94051900
94052100
94052900
9405310000
9405390000
94054100
94054200
94054900

- **Fiber optik ürünler:** (Pilot proje devam etmektedir)

GTIP
9001109001
8544700000

- **Veterinerlikte kullanılan ilaçlar:** (Pilot proje devam etmektedir)

GTIP
3002120009
3002150000
3002420000
3002903000
3003100000
3003200000
3003900000
3004
3006600001

- **Çocuk oyuncakları:** (Pilot proje devam etmektedir)

GTIP
950300
9504400000
9504901000
9504908009

➤ **Sebze yağları:** (Pilot proje devam etmektedir)

GTIP
1507
1508
1509
1510
1511
1512
1513
1514
1515
1516
1517
1804000000

➤ **Evcil hayvan gıdaları:** (Pilot proje devam etmektedir)

GTIP	OKPD Kod 2
2309	10.92.10.100
	10.92.10.110
	10.92.10.111
	10.92.10.112
	10.92.10.119
	10.92.10.120
	10.92.10.190
	10.92.10.191
	10.92.10.192
	10.92.10.199
	10.92.10.200
	10.92.10.210
	10.92.10.211
	10.92.10.212
	10.92.10.219
	10.92.10.220
	10.92.10.290
10.92.10.291	

	10.92.10.292 10.92.10.299 (10.92.10.300 hariç)
--	--

➤ **İlaç hammaddeleri, ilaçlar:** (Pilot proje devam etmektedir)

GTIP
1702305000
2905320000
2906110000
2907290000
2909199000
2915310000
2916200000
2916399000
2918150000
2918193000
2918199800
2918210000
2918220000
2918230000
2918300000
2918999000
2920901000
2921199900
2921210000
2921309900
2921490009
2921599000
2922197000
2922410000
2922420000
2922498500
2922500000
2923
2924
2925290000
2928009009
2930100000
2930909508
2932190000
2932209000
2932990000
2933119000
293319
2933210000

2933299000
2933330001
2933340000
2933350000
2933360000
2933370000
2933399800
2933499000
2933520000
293353
2933540000
2933550000
293359
293369
2933790000
2933998008
2934100000
293430
2934920000
2935
2936
2937
2938
2939
2940000000
2941
2942000000
3001
300212000
300290
3003900000
3006920000
3507909000
3822120009
3822190009
3822900000
3912398500
3913900000

➤ **Parfümeri, kozmetik ve ev kimyasalları:** (Pilot proje devam etmektedir)

GTIP
3304
3305
3306
(3306200000 hariç)

3307 (3307410000 3307490000 3307900001 ve 3307900002 hariç) 3401 3402500000 340290 (Endüstriyel amaçlı kullanılan bileşenler veya içerikler hariç)

➤ **Bazı konserve yiyecek türleri:** (Pilot proje devam etmektedir)

GTIP
1602 1604 (1604310000 ve 16043200 hariç) 1605 2001 2002 2003 2005 200600 2007 2008 (200811 ve 200819 hariç) 21042000

➤ **Basılı ürünler:** (Pilot proje devam etmektedir)

GTIP
4901990000

➤ **Tüketici ambalajında sunulan yapı malzemeleri:** (Pilot proje devam etmektedir)

GTIP
2518200000 2520 2522

2523 (2523100000 hariç) 3214 (3214900001 hariç) 3816000000 382450
--

➤ **Isıtma cihazları:** (Pilot proje devam etmektedir)

GTIP
7322110000
7322190000
7616991002
7616991003
7616999008
7322110000
7322190000
7322900009
7419800000
7616991002
7616991003
7616999008

EK-2 Tekstil ve Hazır Giyim Sektöründe Zorunlu Etiketleme Uygulaması Kapsamının Genişletilmesine İlişkin Bilgiler

RF Hükümetinin 13 Kasım 2023 tarih ve 1899 sayılı Kararnamesine göre zorunlu etiketlemeye tabi ürünlerin listesi genişletilmiş olup 1 Nisan 2024 tarihinden itibaren aşağıdaki ürünler zorunlu etiketlemeye tabidir.

GTIP
6105
4304000000
611300
6210
6101
6102
6205
6206
6214
6215
6211200000
621132
621133
6211390000
621142
621143
621149000
6103
6104
6203
6204
6112110000
6112120000
6112190000
6112200000
6110

Söz konusu ürünler için zorunlu etiketleme uygulaması aşağıdaki takvime göre uygulanmaktadır:

- 1 Nisan 2024'ten itibaren yeni hafif sanayi ürünlerinin etiketlenmesi zorunlu hale gelmiş, önceden kalan ürünler hariç yeni hafif sanayi ürünlerinin üretimi ve dolaşımı yasaklanmıştır.
- 1 Haziran 2024'ten itibaren ise 31 Mayıs 2024 tarihinden önce satın alınmış hafif sanayi ürünlerinin serbest dolaşımına gümrük idarelerince izin verilmeyecektir.
- 1 Temmuz 2024'ten itibaren ürün bakiyelerinin satışı yasaklanacak ancak depolanmasına müsaade edilecektir.
- 31 Ağustos 2024 tarihine kadar, zorunlu etiketleme uygulamasından önce satın alınmış ve 31 Mayıs 2024 tarihinden önce gümrük idaresince serbest dolaşımına izin verilmiş ürünlerin dolaşımına son verilecektir.
- 30 Eylül 2024 tarihine kadar ürün bakiyelerine ilişkin tanımlama ve kod siparişinin tamamlanması gerekmektedir.
- 31 Ekim 2024 tarihine kadar ürün bakiyelerinin dolaşıma girmesi gerekmektedir.